

Negende Grootscheeps Scheepsdictiee Groningen auteur: Bob van Dijk

Mozart refurbished

Wartaal, onzin en apekool: ze vormen de rode draad in dit verhaal. We schrijven 1762 A.D. De jonge Mozart is in ons land! Of was het 1672? Ach quatsch, in deze faction bomt het niet (houd deze ballistische woordspeling trouwens even vast). Het was in ieder geval augustus, een oudewijvenzomer c.q. sint-michielszomer in wording. Chic gezegd: een été de la Saint-Martin.

De hoofdpersoon van vanavond heette eigenlijk Theophilus (Gods liefde) maar verkoos Amadeus (Gods liefde) als nom de plume; Gottlieb (Gods liefde) is Schwyzerdütsch en was toen nog niet doorgedrongen bij de buurtjes in het Habsburgse Rijk. Hij ging naar 's-Gravenhage, zoals de hofstad heette voordat popiejopie bezit nam van onze taal. Zo-even was-ie nog in brexitland geweest voor enige performances in een Londens odeon, en nu verplaatste hij zich met zijn familie naar de "lage landen bij de zee" per stug geveerde bandeloze privaatlandauer, voortgestuwd door twee exx. van la plus noble conquête de l'homme; 2 pk dus, ofwel 2 CV (cheval-vapeur), niet te verwarren met een 2CV (deux-chevaux). Een soort rondreizend muziekcircus à la André Rieu met pater familias Leopold als impresario, mama Anna Maria als accountante, zusje Nannerl als quatre-mainsmaatje en uiteraard de jongeman met zijn giga productieniveau als faculté maîtresse, de divo himself: Wolfgang Amadeus Mozart, 'Wolfie' of 'Amadé' voor intimussen.

PS: Leopold verzorgde in hoogsteigen persoon de ticketing (een kaartje deed toen al drie florijnen oftewel tweehonderd euro, en op de zwarte markt tweemaal zoveel!) alsmede de acquisitie voor het programmaboekje, waarmede hij een aalglad gemarkete productie neerzette met het gewenste mozarteffect.

Amadeus verbleef dus in Den Haag alwaar hij voor stadhouder Willem V, alias "De Bataaf", onder meer het toenmalig razend populaire volkslied "Laat ons juichen, Batavieren, thans verschijnt d'Oranjezon" verbouwde tot een potpourri met onzinnige wartaal, een galimatias of quodlibet genoemd in muziekringen: de G. Musicum KV 32. Zonder meer een koddige burleske. Daarna ging de reis verder naar Haarlem alwaar Leopold het eerste exemplaar van zijn vioolboek "Violieren voor dummy's" in ontvangst nam, gedrukt met een gesofistikeerd offsetprocedé bij de up-to-date boekdrukker Joh. Enschedé (de Zoonen moesten nog komen). Amadeus mocht van de orgelman van de Sint-Bavo ondertussen een uurtje kloten met tongpijpen en labiaalpijpen, een zinnelijk genot voor deze ithyfallische überpuber van zestien lentes jong ...

De reis werd over water voortgezet. Niet met een zestienkwadraats maar per snikke, toendertijd het vlaggenschip van het Noorden. De Zuiderzee over, richting Groningen alwaar Amadeus een speciaal reisfortepianootje (of, zo u wilt, reispianofortetje bij de beroemde klavechord- en klavecimbelbouwer Albertus Hahn had laten vervaardigen,

een fladderiepen exemplaar met elpenbenen qwertyklavier, een spécialité door Amadeus eigenhandig geconcipieerd.

Maar potztausend, miljaardedju, wel grote griet! Eenmaal aangekomen bleek de stad slechts van het noorden bereikbaar. Aan de zuidzijde, waar nu de beau monde van Haren met een surplus aan drenthelevegevoel rondkart in cabrioottjes, bombardeerde een hoge clericus NB, de bisschop van Münster met als aptoniem Bommenberent, de stadsvesten met die specifiek Groningse “dwingers”, i.e. bastions. Hij schoot met veertigponders religieuze kanonskogels over de muren, gevuld met scherpe bezweringsmuntjes waarop in Latijnse teksten God werd genood om hel en verdoemenis onder de Stadgers te zaaien. Dit soort mensmollende bommen kennen wij heden ten dage als shrapnel, gruwzaam Duits, en als spijkerbom van het misselijke satansgebroed van IS. On-Bijbels dan wel on-Koranisch.

Te midden van dit krijgsspektakel nam het Mozartkwartet zijn intrek in herberg “De Grootte of Vergulde Helm”, op de plaats waar nu variétézaal Grand Théâtre staat, en waar toen vrijmetselaarsloge numero 017 gevestigd was. Welzeker, ook Mozart was een franc-maçon. Schuin ertegenover, waar nu de beruchte Vindicaters malkander in corporale sfeer de harses intrappen, resideerde Carl Rabenhaupt. Deze 70 jaar oude oud-vicegeneraal-majoor was door de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden à raison de 4.000 florijnen geoutsourcet als legercommandant voor Groningen. Hij poosde in het “Huis met de Schoone Gevel”, hét safehouse op dat moment. Eveneens ter stede, hoe toevallig, was die andere muzikale grootheid: Bach. Weliswaar niet J.S. maar diens zoon C.P.E., de “Berlijnse Bach”. U kent vast wel uit zijn violoncelconcert het allegro assai, dat een kwarteeuw lang de pingel was van het recent afgeserveerde kwansuis elitaire Groot Dictee der Nederlandse Taal. Hij had enkele dagen eerder georgeld in Het Concerthuis in de Poelestraat, de voorloper van De Harmonie in welke laatste het koor uwer dicteetor ooit ook verwijlde.

Amadeus trok onmiddellijk partij voor de sympathieke Grunnigers, al kon hij hun Platgronings amper bevatten. De strijdhormonen gierden al door d’ad’ren van dit muzikale ADHD’ertje. Ook Carl Philipp Emanuel liet zich niet onberoerd; samen zouden ze weleens door roeien en ruiten gaan! Tegaar ontwikkelden zij een muzikaal plan de campagne om de moffen te mollen met de mollebonen. In coproductie reconstrueerden ze de lokale volksdeun over “Pronkjewail in Golden Raand” tot een heuse paeen die ze gebroederlijk vanaf het A-kerkorgel, zwaar versterkt door bourdons en met extra windvoorziening, orkestraal de ether inzonden richting rücksichtslose Münsterse fremdkörper. En alle Grunniger provinciaaltjes zongen luidkeels mee, così fan tutti:

Dies irae, Berent-bisschop,
je laatste uren zijn geteld!
Wij lusten je rauw en hakken af, die kop
vlucht maar gauw in het zompige veld.

Een sterke stad met fiere mensen
geen stoerdere die je kunt wensen.

Een sterke stad met trotse lui;
geef je nu over, paapse ui!

Tezelfdertijd had vader Leopold, die een vet cv had bij de artillerie van de Salzburger en Weense armeeën, samen met Carl Rabenhaupt en Berend Botje, de admiraal uit Drenthe die militaire noaberschap kwam verlenen, de Groote Griet in stelling gebracht, de trefzekere no-nonsensebombarde, met nog veel meer kleine grietjes erbij. Jans Pommerans uit Nieuweschans, zo mager als een lat, kroop steeds als pijpenrager in de kanonloop om die te purifiëren.

In Nieuweschans daar was een meid, een levend spook van magerheid;
een lange dunne rariteit, een paling van een meid.
Ze kon wel door een lampegglas, als je d'r aankeek wist je pas
wat voor, opzij of achter was; een ieder zei: " 't Is kras!"

Jans Pommerans uit Nieuweschans: oh wat een spriet, wat een niet, wat een lat.
Jans Pommerans uit Nieuweschans: oh wat een plank van een meid is dat!

Onder de klanken van Bach en Mozart (die uitzinnige kreetjes uitstiet en non-stop "poep en flatus" riep) vlogen speciale Mozartkugeln, gevuld met pistachegroen brisantpoeder, over de stadsmuren. Geheel verrast en groen verast trokken, na een maand beleg en half gedecimeerd, de monsters uit Münster onverrichter zake terug. Het was 28 augustus: Groningens Ontzet ...

De Mozartclan vierde de bevrijding met alle nieuw gescoorde Groningse strijdkompanen in de herberg met een bacchisch drinkgelag; ze werden zo zat als een zwitser. Een slemppartij maar dan zonder slemp: de fusten bockbier waren niet aan te slepen, evenmin als de pomerans, fladderak en de okshoofden pomerol en bergerac voor bij het bikkesement, dat op verzoek van Amadeus veel zwijnevlees moest bevatten zoals procureursspek, cassoulet en kotelet. Het was geen vreten meer maar binge-eten, njamnjam! Overigens is Amadeus later, toen hij aan zijn requiem begon, juist gestorven aan dit varkensvoer: hij bezweek aan "hitziges Frieselfieber" oftewel miliaire trichinose ten gevolge van varkensvlees. Slechts de introïtus en het kyrie zijn des Mozarts. Het onaffe requiem werd door Franz Xaver Süßmayr (met ringel-s) verder voleind, maar het blijft natuurlijk een pastiche, zeg maar nepperd ...

Uitgewuifd en uitgewoven door Bach, Rabenhaupt en Alb. Hahn, voorzien van een bolustrommel vol Bossche bollen, berlinerbollen, smoutebollen, negerzoenen, jodenkoeken, moorkoppen en uiteraard poffert voor onderweg, gingen de Mozartjes weer terug naar de heimat. In de koets, vanachter zijn spikspeldernieuwe opvouwingeltangeltje, componeerde hij zijn reisopera "Die Zauberkugeln", Köchilverzeichnis 620 bis. De première vond plaats in de St.-Paulus-Dom in ... Münster.